

INGLIZ TILINI O'RGANISHDA NUTQ AMALIYOTINING AHAMIYATI

Xusinova Go'zalxon Abdulla qizi

Samarqand davlat chet tillari Instituti talabasi

Ilmiy raxbar: **Nilufar Zubaydova**

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tilini o'rganishda nutq amaliyotining ahamiyati keng muhokama qilinadi. Nutq mashqlari orqali til o'rganishda qanday qilib tez ravonlikka erishish, talaffuzni yaxshilash va so'z boyligini oshirish mumkinligi ko'rib chiqilgan. Shuningdek, bu maqolada gaplashish amaliyotida qo'llash mumkin bo'lgan foydali strategiyalar va resurslar haqida ham ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: Ingliz tilini o'rganish, nutq amaliyoti, talaffuz, ravonlik, so'z boyligi, til o'rganish strategiyalari, muloqot, til almashish, suhbat amaliyoti. Ingliz tilini o'rganishda nutq amaliyotining ahamiyati

Ingliz tilini o'rganish faqat nazariy bilimlar va grammatika mashqlari bilan cheklanib qolmaydi. Tilda bemalol va to'g'ri gapirishga erishish uchun doimiy nutq amaliyoti zarur. Ingliz tilini o'rganishda tinglash, o'qish va yozish muhim bo'lsa-da, tilni haqiqiy hayotda muvaffaqiyatli ishlatish uchun eng samarali usul — gaplashish. Quyida nutq amaliyoti ingliz tilini o'rganishda nega shunchalik muhim ekanligi va qanday qilib bu usul o'quv jarayonini tezlashtirishi haqida so'z yuritiladi.

1. Nutq amaliyoti ravonlikni oshiradi

Ravonlik bu tilni to'xtovsiz va tabiiy ravishda gapira olish qobiliyatidir. Ingliz tilini o'rganuvchilar uchun bu katta to'siq bo'lishi mumkin. O'qish, tinglash va yozish ko'nikmalarini rivojlantirish muhim, lekin haqiqiy ravonlik faqat gaplashish orqali keladi. Qanchalik ko'p gapirsangiz, miyangiz so'z va grammatikani shunchalik tezroq chaqiradi va jummalarni osonroq shakllantira olasiz. Bu esa vaqt o'tishi bilan ravon gapira olishingizni ta'minlaydi.

2. Talaffuzni yaxshilaydi

Talaffuz til o'rganishning muhim qismidir. Ovoz chiqarib gapirish og'iz va tovush apparatini yangi tovushlarni chiqarishga o'rgatadi. Ingliz tilida bir xil ko'rinishga ega bo'lgan, lekin turli talaffuzga ega ko'plab so'zlar mavjud (masalan, "though", "through", "thought"). Doimiy nutq amaliyoti orqali bu farqlarni o'zlashtirasiz. Bundan tashqari, boshqa odamlar bilan muloqot qilganingizda, ular sizning

talaffuzingizni tuzatishga yordam beradi, bu esa xatolarni erta aniqlashga imkon beradi.

3. O‘z-o‘ziga ishonchni oshiradi

O‘z-o‘ziga ishonch har qanday tilda samarali muloqot qilish uchun zarur bo‘lgan omillardan biridir. Ingliz tilida muntazam gaplashish xatolar qilish yoki kulgili tuyulishdan qo‘rqishni kamaytiradi. Qancha ko‘p gapirsangiz, tilga shuncha ko‘p moslashasiz va haqiqiy hayotdagi suhbatlarda, taqdimotlarda yoki ish suhbatlarida o‘z fikringizni bemalol ifodalash imkoniga ega bo‘lasiz.

4. So‘z boyligini faol ishlatishga yordam beradi

Yangi so‘zlarni o‘rganish juda muhim, lekin ularni eslab qolish uchun muntazam ishlatish kerak. Gapirganda o‘rgangan so‘zlaringizni faol ravishda qo‘llaysiz. Bu so‘zlarni xotirada mustahkamlashga yordam beradi va ularni tezroq o‘zlashtirishga imkon beradi. Masalan, yangi so‘zlarni yodlash o‘rniga, ularni muloqotda ishlatish orqali ularning ma‘nosini va qo‘llanilishini yanada chuqurroq o‘rganasiz.

5. Eshitish va tushunish ko‘nikmalarini rivojlantiradi

Gapirish va eshitish bir-biri bilan chambarchas bog‘liq. Boshqa odamlar bilan suhbatlashayotganda siz nafaqat o‘z fikrlaringizni bildirasiz, balki ularning aytayotgan gaplarini tushunishingiz va ularga javob berishingiz kerak bo‘ladi. Bu ko‘nikmalarni bir vaqtda rivojlantiradi. Shuningdek, ravon yoki ona tilida so‘zlashuvchilarni tinglaganingizda, ularning jumllarini qanday tuzayotgani, iboralarni qanday ishlatayotgani va o‘z fikrlarini qanday ifodalayotganini ko‘rib, yangi gapirish usullarini o‘rganasiz.

6. Grammatikani real hayotda qo‘llash imkonini beradi

Ko‘plab o‘rganuvchilar ingliz tili grammatikasini nazariy jihatdan yaxshi biladi, lekin suhbat davomida uni to‘g‘ri qo‘llashga qiynaladi. Nutq amaliyoti bu grammatik qoidalarni real vaqtda qo‘llash imkonini beradi. Xatolar qilganingizda, ularni darhol tuzatish imkoniga ega bo‘lasiz va bu jarayon grammatikani alohida o‘rganishdan ko‘ra samaraliroq bo‘ladi. Vaqt o‘tishi bilan grammatika qoidalarini instinktiv ravishda qo‘llay boshlaysiz.

7. Xatolardan qo‘rqishni yengishga yordam beradi

Ko‘plab til o‘rganuvchilar xatolar qilishdan yoki noto‘g‘ri gapirishdan qo‘rqib gapirishdan tiyiladi. Biroq, xatolar til o‘rganish jarayonining tabiiy qismidir. Aslida, qancha ko‘p gapirsangiz, xatolar qilish va ularni tuzatishga shuncha ko‘p o‘rganasiz, bu esa rivojlanish uchun juda muhim. Do‘stlaringiz, til o‘rganuvchi hamkasblaringiz yoki o‘qituvchilar bilan suhbatlarda mashq qilish sizga xatolarni o‘zlashtirish jarayonining ajralmas qismi sifatida qabul qilishga yordam beradi.

8. Nutq amaliyoti uchun imkoniyatlar

Ingliz tilida gapirish amaliyotini muntazam ravishda bajarish uchun bir nechta samarali usullar mavjud:

Til almashish dasturlari: HelloTalk yoki Tandem kabi ilovalar orqali ona tilida soʻzlashuvchilar bilan bogʻlanishingiz mumkin. Ular bilan muloqot qilgan holda ingliz tilida gapirishingiz va ularning tilini oʻrganishingiz mumkin.

Suhbat mashgʻulotlari: Ingliz tili oʻquv markazlari yoki onlayn platformalarda suhbat darslari mavjud boʻlib, u yerda siz boshqa oʻrganuvchilar yoki oʻqituvchilar bilan gaplashishingiz mumkin.

Kunlik suhbatlar: Har kuni doʻstlaringiz, oila aʼzolaringiz yoki hamkasblaringiz bilan ingliz tilida gaplashishga harakat qiling. Shuningdek, yolgʻiz qolganingizda ingliz tilida oʻylab, oʻzingiz bilan suhbat oʻtkazishingiz mumkin.

Ijtimoiy tarmoqlarda guruhlariga qoʻshilish: Turli mavzularda ingliz tilida muloqot qiladigan onlayn jamoalarga qoʻshiling va ovozli yoki video qoʻngʻiroqlar orqali oʻz nutqingizni rivojlantiring.

9. Texnologiyaning rolini unutmang

Bugungi raqamli davrda nutq amaliyotini samarali oʻtkazish uchun turli texnologiyalardan foydalanishingiz mumkin. Quyidagi ilovalar va xizmatlar gapirish koʻnikmalarini yaxshilashda yordam beradi:

HelloTalk va Tandem: Dunyo boʻylab til oʻrganuvchilar bilan muloqot qilib, nafaqat til almashish, balki soʻz va talaffuzni yaxshilash imkonini beradi.

Duolingo va Babbel: Ushbu ilovalar orqali soʻz boyligingizni kengaytirib, qisqa dialoglar orqali ravonlikni yaxshilashingiz mumkin.

YouTube kanallari: Ingliz tilida muloqot va til oʻrganishga bagʻishlangan mashhur YouTube kanallari orqali ona tilida soʻzlashuvchilarni tinglash va ulardan ilhom olish imkoniyati mavjud.

Shuningdek, Google Meet yoki Zoom kabi onlayn muloqot platformalaridan ham foydalanib, boshqa til oʻrganuvchilar bilan guruh boʻlib amaliyot qilishingiz mumkin.

Xulosa. Ingliz tilini samarali oʻrganish jarayoni turli metodlarga asoslanadi, lekin amaliy gaplashish bu jarayonning eng muhim qismi hisoblanadi. Nutq amaliyoti sizga nafaqat tilni oʻzlashtirishda yordam beradi, balki oʻzingizga boʻlgan ishonchni oshirib, haqiqiy hayotda tilni bimalol qoʻllashga imkon yaratadi. Shuning uchun har kuni ingliz tilida gaplashishga vaqt ajratish juda muhim. Zamonaviy texnologiyalar va onlayn platformalar yordamida bu imkoniyatlarni osonlik bilan topishingiz va oʻquv jarayonini yanada samarali qilish imkoniyatiga egasiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Longman.
2. Nation, I. S. P., & Newton, J. (2009). *Teaching ESL/EFL Listening and Speaking*. Routledge.
3. Thornbury, S. (2005). *How to Teach Speaking*. Pearson Longman.
4. Richards, J. C., & Schmidt, R. (2013). *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*. Routledge.
5. Murphy, R. (2012). *English Grammar in Use*. Cambridge University Press.
6. Krashen, S. D. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Pergamon Press.
7. Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press.
8. Ur, P. (1996). *A Course in Language Teaching: Practice and Theory*. Cambridge University Press.
9. Jumayeva, M. B. (2022). Oliy Ta'limda Innovatsion Usul Va Vositalar. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (Special Issue 20), 214-226. doi: 10.24412 (Vol. 226). 2181-1784-2022-20-214.
10. qizi To'yeva, M. S. (2022, November). Yangi O'zbekiston Orifa Ayollari Va G'arb Ayollarining Jamiyatdagi Mavqeyi Va Ularning Huquqlari. In *International Conferences* (Vol. 1, No. 2, pp. 74-81).
11. Jumayeva, M. (2021). Chet Tillar O'qitishning Zamonaviy Tendensiyalari Va Axborot Texnologiyalaridan Foydalanish Tajribasi. *Ijodkor O'qituvchi Jurnali*.
12. Ikromjonovna, J. S., & Maxliyoxon, O. (2024). Xalqaro Pisa Testining Ta'limdagi Ahamiyati. *Kokand University Research Base*, 266-269.
13. Махмудова, Г. Н., & Гуломова, Н. Ф. (2023). Unlocking the potential of the digital economy in the EAEU countries: identifying and overcoming obstacles. *π-Economy*, 16(4), 7-25.
14. Гуломова, Н. (2022). Основные компоненты развития «умного» туризма в регионах. Направления развития благоприятной бизнес-среды в условиях цифровизации экономики, 1(01), 63-67.
15. Махмудова, Г. Н., & Гуломова, Н. Ф. (2023). Проблемы формирования цифровой экономики в странах ЕАЭС. In *Интеллектуальная платформенная экономика: тенденции развития* (pp. 10-48).
16. Худайназаров, Ф. (2024). Кичик Бизнес Субъектлари Фаолиятини Ривожлантиришинг Назарий Асослари. *Iqtisodiyot va ta'lim*, 25(2), 335-340.

17. Xudonazarov, F. (2023). Islom Moliyasi–Muammolar Va Yechimlar. Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil, 1(8), 109-114.
18. Худойназаров, Ф. (2023). Ислом Иқтисодиёти: Ибн Халдун Тавсиялари. Iqtisodiyot va ta'lim, 24(6), 351-356.
19. Худойназаров, Ф. (2023). Тўқима Ҳадислардан Ҳадисларни Сақлаб Қолишда Муҳаддислар Фаолияти. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(2), 763-776.
20. Khudaynazarov, F. (2020). Political and Dynastic Relations Of Kievan Rus. The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research, 2(08), 55-64.
21. Sattarova, D. (2024). Siyosiy Muloqotning Pragmatik Aspektlari. Tamaddun Nuri Jurnali, 5(56), 380-383.
22. Sattarova, D. (2024, January). Siyosiy Notqlikning Milliy Madaniy Va Lisoniy Tahlili (O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Ia Karimov Nutqlari Asosida). In Международная конференция академических наук (Vol. 3, No. 1, pp. 5-7).
23. Sattarova, D. (2023). Komunikativ Diskursning Tadqiqot Ob'yekti. Молодые ученые, 1(22), 41-43.
24. Suleymanova, N. M., & Idiyev, A. R. O. G. L. (2021). Gapning Nominativ Aspekti Va Uning Kommunikativ Jarayoni Haqida. Academic research in educational sciences, 2(12), 805-809.
25. Сулейманова, Н. М., & Абдуллаева, Л. Т. (2017). Имманентный характер синергетических свойств единиц языковой системы. In Инновации В Современном Языковом Образовании (pp. 61-65).
26. Сулейманова, Н. М., & Насруллаев, Ж. Р. О предложении и его номинативном значении. Учёный XXI века, 26.
27. Rustamova, S. S. (2023, January). The Importance Of Speaking Activities In Teaching English. In International Conferences (Vol. 1, No. 1, pp. 357-361).